…НТРОЛЬНЫЙ
ЭК…ЕМПЛЯР

Бөтә илдәрҙең пролетарийҙары, берләшегеҙ!

Хеҙмәт байрағы

Газета 1931 йылдың 1 ноябренән сыға

Башҡорт АССР-ы КПСС-тың Хәйбулла район комитеты һәм халыҡ депутаттарының район Советы органы

№ 100 (6383) — 1987 йыл, 22 август, шамбе — Хаҡы 3 тин.

МОЛНИЯ

„Аҡъяр" совхозы Яковлевка бүлексәһенән комсомолецтар Фәрит Рәхмәтуллин, Валерий Сметанин составындағы Нәҡип Ғәлимов звеноһы дүртенсе биш көнлөктә район игенселәре араһында ашлыҡ һуғыуҙа иң юғары күрһәткескә өлгәште, улар биш көнлөк нормаһын 151,2 процентҡа үтәгән.

Район игенселәре! Быйылғы ураҡ алдынғыларынан өлгө алығыҙ!

Ярыш алдынғыларынан өлгө алайыҡ

Үҙгәртеп ҡороу — халыҡ массаһына таянып эш итеү, — тип һыҙыҡ өҫтөнә алына КПСС Үҙәк Комитетының ғинуар (1987 йыл) Пленумында. Быйылғы ураҡта ҡатнашыусыларҙың күбеһе, социалистик ярыш алдынғылары тәжрибәһенә таянып, көндән-көн комбайндарҙың юғары етештереүсәнлегенә өлгәшә.

Урып йыйыу эштәре башланғас та район газетаһы «Степной» совхозынан коммунист Н. Ишемғолов етәкселегендәге комбайнерҙар звеноһының юғары етештереүсәнле эшләүе тураһында хәбәр иткәйне. Звено ағзалары М. Турғаев, И. Таһиров һәм Р. Исҡужин һауа шарттарының үҙгәрешен иҫәпкә алып, техниканы оҫта файҙаланып, смена һайын күберәк иген һуғып ала. Улар юғалтыуҙарға юл ҡуймаҫ өсөн һәр башаҡты һаҡлау тураһында хәстәрлек күреп эшләй.

Фрунзе исемендәге колхоз комбайнерҙары коммунист Ш. Юлдашбаев, М. Бохарбаев, Р. Таһиров, Ю. Баҡтыбаевтар ураҡ башынан уҡ яҡшы старт алды. Улар бер минутты ла юғалтмайынса юбилей йылы уңышын сифатлы йыйып алырға тырыша. «Аҡъяр» совхозы Үҙәк бүлексәһе комбайнерҙары Н. Байғужин, А. Ишкилдин, Ш. Ғәбитов, Һыҙаулыҡ бүлексәһенән А. Түләмбәтовтар намыҫлы хеҙмәт өлгөһө күрһәтә. «Красный доброволец», Калинин исемендәге колхоздар, «Хәйбулла» һәм «Маҡан» совхоздары комбайнерҙары ла маҡтауға лайыҡлы. Урып йыйыу техникаһын тулы ҡеүәт менән етештереүсәнле файҙаланыу, ҡыҫҡа ғына ваҡытҡа ла боҙолоп тороуын булдырмау, эште сифатлы башҡарыу — улар ҡағиҙәһе булып тора.

Шулай ҙа урып йыйыу эштәре һәр ерҙә яҡшы, ойошҡан рәүештә һәм өҙлөкһөҙ алып барылмай. Ҡайһы бер хужалыҡтарҙа комбайндар етештереүсәнле файҙаланылмай, эш сифатлы башҡарылмай. Мәҫәлән, «Матрай» совхозының Үҙәк бүлексәһендә арпа сапҡанда һәм йыйғанда һәр гектарҙан 2 центнерға яҡын иген юғалтыла. «Новый путь» колхозында, «Таналыҡ» совхозының Бакаловка бүлексәһендә эшләүсе ҡайһы бер комбайнерҙар яуапһыҙлыҡ, хужаһыҙлыҡ факттарына юл ҡуя. Әлбиттә, был хужалыҡтарҙың етәкселәре, партия комитеттары тейешле саралар күрҙе, ғәйеплеләр яҙаһын алды. Шулай ҙа бындай хәлде булдырмау өсөн уны алдан иҫкәртеү яҡшыраҡ булыр ине.

Уңыш йыйыу — ҡыҫҡа сроклы кампания. Уның төп лозунгыһы: игенде юғалтыуһыҙ, сифатлы итеп һәм ваҡытында йыйып алыу.

Һәр ауыл хужалығы эштәре автомобиль транспортының ярҙамынан тыш башҡарылмай. Район хужалыҡтарында йөҙәрләгән шоферҙар уңыш йыйыуҙа ҡатнаша, юғары етештереүсәнле хеҙмәт өлгөһө күрһәтә. Беҙгә ярҙамға республика ҡалаларынан шоферҙар килде. Автомашиналарҙың тулы ҡеүәттә файҙаланылыуы комбайн бункерҙарынан игенде ваҡытында бушатыуға, иген ҡабул итеү пункттарына йылдам ташыуға туранан-тура йоғонто яһай.

Фрунзе исемендәге колхозда М. Рәхмәтуллин, Ф. Байғусҡаров, «Һаҡмар» колхозында эшләүсе РАПО ремпредприятиеһы шоферҙары З. Ласынов, М. Полозков, Б. Әбделмәновтар комбайндарҙың туҡтауһыҙ эшләүен тәьмин итә. Уларҙың өсөһө лә коммунистик хеҙмәт ударниғы.

Ҡайһы бер хужалыҡтарҙа уңыш йыйыу менән бер рәттән йәмәғәт малдары өсөн мал аҙығы әҙерләү дауам итә, туңға һөрөү киң ҡолас ала. Калинин исемендәге колхоз механизаторҙары һөрөүҙә Т. Хаббин, Т. Баймурзин, силос культуралары йыйыуҙа В. Мөхәмәтйәров, йәшел масса ташыуҙа З. Дәүләтбаев, С. Баймурзиндар яҡшы эшләй.

Һәр эштең үҙ оҫталары, ойоштороусылары, алдынғылары бар. Агитколлективтар етәкселәре, ... герәк тә агитаторҙар алдынғы тәжрибәне киң пропагандаларға тейеш. Дөйөм әйткәндә, ярыш алдынғыларына тиңләшергә кәрәк.

Ураҡ-87

КПСС райкомында, райсовет башҡарма комитетында, профсоюз райкомында һәм ВЛКСМ райкомында

Дүртенсе биш көнлөктә еңеүселәр

Августың дүртенсе биш көнлегендә урып йыйыу һәм туңға һөрөү буйынса социалистик ярыш йомғаҡтарын ҡарап, КПСС райкомы бюроһы, халыҡ депутаттарының район Советы башҡарма комитеты, агропромышленность комплексы работниктары профсоюзы райкомы президиумы, ВЛКСМ райкомы бюроһы, урып йыйыу эштәрен һәм туңға һөрөүҙе сифатлы итеп башҡарған **«Красный доброволец» колхозы коллективын** социалистик ярышта еңеүсе тип тапты, ул күрһәтелгән осорҙа иген культураларын сабыуҙа һәм һуғыуҙа 21 процентҡа үҫеште тәьмин иткән (колхоз идараһы председателе Ф. Ғ. Әбүбәкиров, партком секретары Б. М. Әлибаев, профком председателе Н. Г. Кәримов, комскомитет секретары Н. Е. Чурилкин). Колхоз коллективы хөрмәтенә Аҡъяр ауылының Совет майҙанында Хеҙмәт даны флағы күтәрелде.

Шулай уҡ Фрунзе исемендәге, Калинин исемендәге колхоздар, «Хәйбулла» һәм «Маҡан» совхоздары коллективтарының уңыш йыйыуҙа, туңға һөрөүҙә эште яҡшы ойоштороуҙары билдәләнде.

Түбәндәге урып йыйыу эштәре алдынғылары «Хеҙмәт байрағы» район газетаһының Почет таҡтаһына индерелде:

В. М. Сметанин — «Аҡъяр» совхозы комбайнеры, иген һуғыуҙа биш көнлөк заданиеһын 170 процентҡа үтәгән;

Н. Ф. Ғәлимов — «Аҡъяр» совхозы комбайнеры, иген һуғыуҙа заданиеһын 169 процентҡа үтәгән;

М. С. Билалов — Калинин исемендәге колхоз комбайнеры, иген һуғыуҙа заданиеһын 136 процентҡа үтәгән;

М. Х. Солтанов — «Новый путь» колхозы комбайнеры, иген һуғыуҙа заданиеһын 131 процентҡа үтәгән;

Р. Р. Хурамшин — «Аҡъяр» совхозы механизаторы, силос культураларын сабыуҙа заданиеһын 179 процентҡа үтәгән;

Р. Р. Мәмбәтов — «Маҡан» совхозы механизаторы, силос культураларын сабыуҙа заданиеһын 174 процентҡа үтәгән;

Р. В. Байғусҡаров — Фрунзе исемендәге колхоз механизаторы, силос культураларын сабыуҙа заданиеһын 166 процентҡа үтәгән;

Ә. В. Теләүғолов — «Һаҡмар» колхозы механизаторы, силос культураларын сабыуҙа заданиеһын 163 процентҡа үтәгән;

Ғ. Ғ. Ибраһимов — «Һаҡмар» колхозы механизаторы, силос культураларын сабыуҙа заданиеһын 158 процентҡа үтәгән.

БЕҘҘЕҢ РЕЙД

ҺӘР КЕМ ЯУАПЛЫ

Рейд бригадаһы иген ташыу барышын тикшерҙе. Сөнки «Баҫыу — элеватор» технологик конвейеры ураҡтың мөһим звеноһы булып һанала. Күп кенә хужалыҡтар шоферҙарының был эште башҡарған ваҡытта етди кәмселектәргә юл ҡуйыуы асыҡланды, автомашиналарҙың кузовтары герметизацияланмаған, брезент япмалар юҡ, ҡайһы бер водителдәр шәп йөрөй һәм башҡалар.

«Маҡан» совхозы Үҙәк бүлексәһенең ырҙын табағы ҡапҡаһы янында беҙгә прицеплы, арпа тейәлгән ике КамАЗ осраны. Стәрлетамаҡ ПОГАТ-ы автоколоннаһы шоферҙары Сибай элеваторына сираттағы рейсҡа сығырға әҙерләнгән ине. Япмаларҙың йоҡа материалдан булыуы шунда уҡ күҙгә ташланды. Кузовтарҙың мөйөштәре һәм тишектәре лә шуның менән герметизацияланған. Был тауар тиҙ йыртылыусан, шулай булғас, игендең юғалыуы көт тә тор.

Ырҙын табағында ЗАВ-40 ҡоролмаһы бункерынан ГАЗ-53 автомобиле складҡа арпа орлоғо ташый. Ә иген ҡойолоп бара. Шофер Миңзаһит Мәмбәтов машинаһын тикшереп тә ҡарамаған, кузовтағы тишектәрҙе ҡаплап ҡуйырға кәрәк ине.

Самосвал шоферы Сәғәҙәт Исҡужин хеҙмәт етештереүсәнлеген үҙенсә арттырған. Ул кузовты өйөп тултырған. Һөҙөмтәлә үлсәгес янынан боролоп киткәндә артҡы борттан ҡиммәтле иген ҡойолоп ҡала. Икенсе тапҡыр рейс яһағанда, ул быларҙың барыһын да күрә тороп, ерҙәге игенде автомашинаһы тәгәрмәстәре менән вайымһыҙ ғына таптап үтә һәм яңынан тейәү урынына бара. Ырҙын табағы мөдире М. В. Ащеркин быны күрә тороп шоферға иҫкәртеү яһамай.

Игенде баҫыуҙан ырҙын табағына ташығанда етди кәмселектәргә юл ҡуйыла. Ҡайһы бер машина кузовтарының мөйөштәре нығытылмаған, япмалар бөтөнләй юҡ, кузовтарға өйөп тейәйҙәр. Шофер Ишбулды Кәшпов ни өсөн япма юҡ тигән һорауға ғәжәпләнеп: «Игенде ябырға кәрәклеге тураһында миңә бер кем дә әйтмәне», — тип яуап бирҙе. Күренеүенсә, бында урып йыйыу эштәре башланыр алдынан шоферҙар менән тейешле инструктаж үткәрелмәгән.

Ләкин, һәр кемдең үҙ аңы булырға тейеш бит. Ырҙын табағындағы үлсәгес янында шундай һүҙҙәр яҙып эленгән: «Шофер, иҫеңдә тот: иген ташығанда бер погон метрҙа 15 бөртөк бойҙай төшөп ҡалһа, 30 километр үткәс, 16 килограмды юғалтаһың. Иген хәҙерге алтынға бәрәбәр!»

Тап шына ошо ваҡытта иген әҙерләү өсөн яуаплы Маҡан ауыл Советы председателе З. К. Нураева үлсәгес янына килде. Сираттағы «Борсоулы сигнал»ды элеп ҡуйҙы. Унда «Матрай» совхозы игенселәре тураһында яҙылған ине. Ни өсөн үҙегеҙҙең «Борсоулы сигнал»ығыҙҙы сығармайһығыҙ, иген юғалтыуға юл ҡуйыусыларҙы, тәртип боҙоусыларҙы тәнҡитләмәйһегеҙ тигәс: «Үҙебеҙҙекеләрҙе яманлағы килмәй», — тип яуапланы. Председатель үҙе инициатива күрһәтмәгәндә, ситтән әйтеп эшләткәнде көткәндә депутаттарҙың актив эше тураһында һүҙ булырға мөмкинме ни? Халыҡ вәкилдәре булараҡ, депутаттар йәмғиәт байлығын һаҡларға тейеш. Ә бында әлегә совхоздың партия ойошмаһының да, депутат группаларының да, халыҡ контроле посттарының да эше күренмәй.

Һауа шарттары иркәләмәгән йылда ҙур ҡыйынлыҡтар менән күп көс һалып, әсе тир түгеп үҫтерелгән иген йөк автомобилдәренең тәгәрмәстәре аҫтында тапалып юҡҡа сығырға тейеш түгел.

Р. ҠАШҠАРОВ,
дәүләт автоинспекцияһы юл-патруль службаһының өлкән инспекторы.

М. КҮСӘКОВ,
беҙҙең махсус хәбәрсебеҙ.

Игенсе, иҫеңдә тот:

Бер квадрат метрҙа бер башаҡ ҡалдырһаң — гектарына бер бот иген юғалтырһың!

● *Профсоюз тормошо*

ДЕМОКРАТИЯНЫ ЯҠЛАУ ҺАҒЫНДА

Йәмғәт тормошоноң бөтә яҡтарын демократлаштырыу линияһы районыбыҙҙың хеҙмәт коллективтарында ҡайнар яҡлау таба. Бигерәк тә улар был процесты производствола тормошҡа ашырыу өсөн актив сығыш яһай. КПСС Үҙәк Комитетының ғинуар Пленумындағы докладта һәр хеҙмәтсән үҙен предприятие, колхоз, совхоздың ысын хужаһы итеп тойорға мөмкинлек биргән шарттар тыуҙырыу һәм производствоны ойоштороу формаларын индереү кәрәклеге тураһында әйтелгән һүҙҙәр кемде генә дәртләндермәҫ. Хеҙмәт кешеһе өсөн был бик күп нәмәне аңлата һәм уның бөтә эштәрендә лә сағылыш табыуын тормош үҙе күрһәтә.

Миҫал өсөн, етәкселәрҙең һайланып ҡуйылыуын алып ҡарайыҡ. Эшселәр коллективы өсөн был принципиаль мәсьәлә ҡайһы бер хужалыҡтарҙа бик ҡыйыу хәл ителә. Мәҫәлән, «Маҡан» совхозының Воздвиженка бүлексәһенең эшселәр коллективы управляющий вазифаһына А. И. Лоскутов кандидатураһын тәҡдим итте. Уның эштәге ыңғай һәм кире яҡтарын ентекле тикшереп, баһа биргәс кенә ул һайлап ҡуйылды. Ленин орденлы «Матрай» совхозының ике бүлексәһендә һәм «Таналыҡ» совхозында управляющийҙар шул уҡ юл менән һайланды. Бөтә осраҡтарҙа ла коллектив тикшереүенә 2—3 кандидатура ҡуйылды.

Был беҙҙең өсөн ғәҙәттәгесә булмаған яңылыҡ. Шул уҡ ваҡытта, әгәр ҙә беҙ етәксе вазифаһына ышаныслы, ярағлы, булдыҡлы, үҙенең эштәре артында кешене, тотош коллективты, уларҙың хәстәрлектәрен күргән кешене ҡуйырға теләһәләр, был берҙән-бер дөрөҫ юл булып тора. Бындай башланғыстарҙы күтәреп алыу, новаторҙарҙы дәртләндереү — профсоюз ойошмаларының бурысы. Әлбиттә, етәкселәрҙе һайлап ҡуйыу практикаһын үҫтергәндә был процесс менән етәкселек итергә һәм коллективтағы хәлде яҡшы белеп торорға кәрәк. Формализмға юл ҡуйырға ярамай, әлбиттә.

Демократик централизм принциптары менән эш итергә кәрәк. Иң элек бөтә коллектив ағзаларының юғары үҙаңына таяныу мөһим. Етәксе бөтә кешегә лә яҡшы булып, бөтәһенә лә ярай алмаясаҡ, шуға күрә ризаһыҙлыҡ күрһәтеүселәр ҙә осрай. Бөтә ерҙә лә билдәлелек, дөйөм эште яҡшыртыу маҡсатында вазифалы кешеләрҙең дә етешһеҙлектәрен тәнҡитләү һәр коллектив, һәр профсоюз ойошмаһы өсөн тормош нормаһы булырға тейеш.

Тик ошо юл менән генә массаларҙа барлыҡҡа килгән энергия менән бөтә ҡаршылыҡтарҙы еңеп сығырға мөмкин. Шулай итеп үҙгәртеп ҡороуҙан ситтә торған кешеләргә дөйөм сафта үҙ урындарын табырға ярҙам итергә кәрәк.

Эшселәрҙе һәм хеҙмәткәрҙәрҙе законһыҙ рәүештә эштән сығарыу, торлаҡ һәм йәмғәт фондтарын бүлеүҙә тигеҙһеҙлек факттары тураһындағы ялыуҙар профсоюз комитеттарына ҡарата үпкә һүҙе булып яңғырамаймы ни? Был осраҡта етәкселәр, демократияны боҙоп, үҙенең дөрөҫлөгөн иҫбатларға тырышып, унлаған сәбәп таба. Профсоюз ойошмаларының бурысы ошо күренештәрҙе бөтөрөүҙән тора.

В. ОВЧИННИКОВ,
агропромышленность комплексы работниктары профсоюзы райкомы секретары.

Урак-87

Игенде — бураларға

Хәйбулла иген ҡабул итеү пункты келәттәренә 2,5 мең тоннанан ашыу быйылғы йыл уңышы ҡабул ителгән. Предприятие хеҙмәтсәндәре был эшкә алдан әҙерләнде. Бөтә механизмдар һәм машиналар ентекле ремонтланған һәм көйләнгән. Материаль-техник базаның әҙерлеге тураһында иген ҡабул итеү пункты етәкселеге республикала беренсе булып рапорт бирҙе. Комиссия тарафынан ул «яҡшы» баһаһы алды.

Килгән игенде туғыҙ урында гидравлик система менән бушатыу ойошторолған. Ләкин уларҙың күбеһе әлегә эшләмәй, сөнки массовый иген ташыу башланмаған әле. Мәҫәлән, 15 августа район хужалыҡтарынан 888 тонна тапшырылһа, икенсе көндө тик 812 тонна ғына килтерелде.

— Бик күп иген хужалыҡтарҙан туранан-тура Сибай элеваторына ебәрелә, — тип зарлана иген ҡабул итеү пункты директоры В. М. Шекемов. — ҡайһы көндәрҙә кузовтары брезент менән ҡапланған КамАЗ машиналарынан торған карауандарҙың элеваторға юл алыуын күҙәтергә тура килә. Улар—күбеһенсә Стәрлетамаҡ ПОГАТ-ы автомобилдәре. Мәҫәлән, ошо көндәрҙә генә «Таналыҡ» совхозының орлоҡсолоҡ буйынса агрономы В. К. Решетниченко Стәрлетамаҡтан килгән шоферҙар Аҡъярға барырға теләмәйҙәр, алыҫ рейсҡа — Сибайға китеүҙе яҡшыраҡ күрәләр тип һөйләне. Был аңлашыла ла, улар аҡса яғынан ота. Ләкин миҫалға иген ҡабул итеү пунктына яҡын яткан хужалыҡтарҙы алып ҡарайыҡ. Һәр йөк автомобиле хужалыҡтан элеваторға тиклем көнөнә берҙән дә артыҡ рейс яһай алмай, ә беҙгә йышыраҡ йөрөргә була, игенде лә күп ташый ала. Ҡайһы осраҡта ул ота ала?

Иген культураларын массовый урып йыйыу барған ошо көндәрҙә ҡайһы бер хужалыҡтар ырҙын табаҡтарын йәһәтерәк бушатыу яғын ҡарамай, иген ҡабул итеү предприятиеларына иген ташымай, үҙҙәренең территорияһында тота. Һөҙөмтәлә, урып йыйыу тамамланыуға яҡынлашһа, иген ҡабул иеү предприятиеһы үлсәгесе янында оҙон сират теҙелә. Бындай хужалыҡтар иҫәбенә «Матрай», «Маҡан» совхоздарын индерергә мөмкин.

Бөгөнгө көндә «Таналыҡ», «Степной» һәм «Аҡъяр» совхоздары игенде һәйбәт темптар менән ташый. «Донецкая-6» сортлы арпа, 30 процент өҫтәмә түләүле «Саратовская-36» көслө сортлы бойҙайы ҡабул ителә. Бында иген эшкәртелә, киптерелә һәм келәттәргә һалына.

Предприятиеның тәжрибәле работниктары мастер Г. Марущак, лаборантка Ш. Юламанова, слесарҙар Р. Аралбаев һәм М. Нураев, сварщиктар Х. Байғусҡаров һәм Р. Үҙәнбаев, электрик С. Көнсығаҡов, иген киптереүсе Г. Нураев, шофер И. Азаматов, эшселәр А. Ҡолсонбаев һәм М. Ҡотоевалар элекке кеүек үк тырышып эшләй. Салауат һәм Стәрлетамаҡ ҡалаһынан килгән эшселәр актив ярҙам итәләр. 1576-сы автоколоннанан Е. Леонов һәм С. Зәйнетдиндарҙың эше маҡтауға лайыҡ.

Машиналар әҙ килгәнгә күрә иген ҡабул итеү предприятиеһының эше ике сменала ойошторолған, иртәнге сәғәт һигеҙҙән төнгө бергә тиклем. Әгәр иген күпләп килтерелһә, өс сменалы эште лә ойошторол була.

Иген ҡабул итеү пункты эшсәндәре быйыл 50 мең тонна самаһы хәйбулла игенен ҡабул итеп алырға ниәтләй.

М. КҮСӘКОВ.

Район газетаһы 40 йыл элек

Хеҙмәт көнөнә игенләтә беренсә аванс

«Новый путь» колхозы хеҙмәт көнөнә 150-шәр грамдан беренсе аванс бирҙе. Сусҡа ҡараусы М. Шинкоренколар ғаиләһе 1947 йылдың 7 айында эшләгән хеҙмәт көндәре өсөн 136 килограмм иген, Ф. Приймактар ғаиләһе 69 килограмм иген алды.

РУДНИЧЕНКО.

№ 33, 1947 йыл, сентябрь.

Юридик мәнтәп

Закондағы яңылыҡ

Наркоманияға ҡаршы көрәште көсәйтеү маҡсатында РСФСР Верховный Советы Президиумының 1987 йылдың 29 июнендәге Указы нигеҙендә административ яуаплылыҡ арттырыла, наркотик матдәләре булған культураларҙы сәсеп үҫтергән өсөн һәм наркотик сараларҙы медицинанан тыш ҡулланған осон уголовный яуаплылыҡҡа тарттырылыу ҡаралған.

Районыбыҙҙа май биреүсе мәк йорт участка, коллектив һәм мәктәп яны баҡсаларында сәсеп үҫтерелә. Ырымбур өлкәһенән наркомандарҙың наркотик саралар әҙерләү өсөн мәктәң баштарын ҡырҡып алырға килеү осраҡтары булғылаған.

СССР Министрҙар Советының 1987 йылдың 12 июнендәге ҡарары менән граждандарға май биреүсе мәкте сәсеп үҫтереү ҡырҡа тыйылды. Шуның өсөн район халҡы үҙҙәренең сәсеүлектәрен юҡ итеү буйынса саралар күрергә тейеш. Май биреүсе мәкте үҫтереүсе граждандарға 20 һумдан 100 һумға тиклем күләмдә штраф һалына.

Күп булмаған күләмдәге наркотик средстволарҙы һатып алған һәм һаҡлаған өсөн, йәки врач тәғәйенләмәйенсә уларҙы ҡулланған өсөн йөҙ һумға тиклем административ штраф һалыу, йәки эш хаҡының 20 процентын тотоп ҡалып, бер айҙан ике айға тиклем срокҡа холоҡ төҙәтеү эштәренә йәлеп итеү ҡаралған.

Әгәр ҙә административ яза бирелгәндән һуң бер йыл эсендә был енәйәт тағы ла ҡабатланһа, граждандар уголовный яуаплылыҡҡа тарттырыла. Административ яза сараһы ҡулланғандан һуң да май биреүсе мәкте үҫтереүен дауам иткән кешеләр ҙә уголовный яуаплылыҡҡа тарттырыла.

Министрҙар Советы халыҡ депутаттарының урындағы Советтары башҡарма комитеттарына май биреүсе мәкте, киндерҙе граждандарҙың шәхси файҙаланыуында булған усадьба яны һәм башҡа участкаларҙа сәсеп үҫтереүҙе тыйыу тураһындағы ҡарарҙың нисек үтәлеүен контролгә алыуҙы йөкмәтте, СССР Эске эштәр министрствоһына наркотик матдәләре булған үсемлектәрҙән средстволар эшләүҙе тыйыу буйынса эште көсәйтергә ҡушылды.

И. ТОРОМТАЕВ,
район прокуроры.

Формаль яуап булмаһын!

„Хеҙмәт хәүефһеҙлегенә иғтибарҙы арттырайыҡ"

Газетабыҙҙың 1987 йылдың 21 июлендәге 86-сы һанында ошондай баш менән Сибай РГТИһының участка тау-техник инспекторҙары А. Степанов һәм Г. Яҡуповтарҙың мәҡәләһе баҫылып сыҡҡайны. Унда «Октябрь ер аҫты рудниғында хәүефһеҙлек техникаһы буйынса ҡағиҙәләр һәм инструкцияларҙың тұп тапҡырҙар боҙолоуы һәм уның байтаҡ ваҡыт дауам итеүе тураһында һүҙ барҙы.

Редакция Бүребай руда идаралығының баш инженеры В. Пирожниковтан яуап алды. Был хатта түбәндәгеләр яҙылған: **«...ер аҫты рудниғында хәүефһеҙлек техникаһы ҡағиҙәләрен боҙоу йыш ҡабатлана, инженер-техник работниктар араһында хеҙмәт дисциплинаһы түбән. Хәүефһеҙлек техникаһы мәсьәләләрендә тейешле тәртип булдырыу, сәләмәт һәм хәүефһеҙ хеҙмәт шарттарын тыуҙырыу маҡсатында, мәҡәлә руда идаралығының инженер-техник работниктарының кәңәшмәһендә һәм Октябрь ер аҫты рудниғында хәүефһеҙлек техникаһы буйынса кәңәшмәлә тикшерелде. Хеҙмәт коллективы йыйылышында руда идаралығы цехтарында хәүефһеҙлек ҡағиҙәһе талаптарын күҙәтеүгә ҡағылышлы мәсьәләләргә иғтибарҙы арттырыу тураһында ныҡлы һүҙ ҡуйышылды. Администрация, профсоюз комитетының тырышлығы мәҡәләлә билдәләнгән етешһеҙлектәр һәм кәмселектәрҙе бөтөрөүгә йүнәлтелгән...».**

Бына шундай яуап алынды. Ләкин ер аҫтындағы эш урындарын яҡтыртыуҙы, янғын һүндереү средстволарын комплектлау, һауаның таҙалығын яҡшыртыу буйынса нимәләр эшләнеүе, юлдар, электр хужалығы, ремонттың сифатын контролгә алыу тураһында бер нимә лә әйтелмәгән.

Шахтерҙарҙың хәүефһеҙ эшен тәьмин итмәгән вазифалы кешеләргә ҡарата ниндәй саралар күрелеүе билдәһеҙ.

Күрәһең, килеп тыуған хәлде тикшереү менән генә сикләнгәндәр. Был яуап формаль түгелме һуң?

Хәүефһеҙлек техникаһы буйынса инженер, руда идаралығы профсоюз комитеты өндәшмәй ҡала. Шулай ҙа эшселәрҙең хәүефһеҙлеген тәьмин итеү, етешһеҙлектәрҙе бөтөрөү буйынса ниндәй саралар күрелгән икәнлеген һәр кемдең белгеһе килә, моғайын.

Үҙгәртеп ҡороу: тәжрибә, проблемалар

2. СИФАТ НИЛЕКТӘН

Газетабыҙҙың алдағы һанында Аҡъяр ауылындағы икмәк заводы продукцияһының ни өсөн бөгөнгө көн талаптарына яуап бирмәүе тураһында һөйләшеү башланғайны. Төп сәбәптәрҙең береһе — икмәк бешереүҙең технологик процесын күҙәтмәү, икенсеһе — кадрҙар етешмәү. Заводтың бухгалтерияһында белгестәр һәм работниктар менән асыҡтан-асыҡ әңгәмәләшеү был турала һөйләшеүҙе тамамлауға булышлыҡ итте.

Шулай итеп, ни өсөн кадрҙар етешмәй? Бәлки эш хаҡы түбәндер? Бухгалтер М. Хунафина икмәк бешереүселәрҙең эш хаҡы, йөк тейәүселәрҙеке кеүек, насарҙан түгел, тип иҫәпләй. Дөрөҫ, премияһы юҡ, сөнки предприятие зыянлы эшләй. Экономист С. Яҡупованың фекерләүенсә, быйыл план үтәлерлек, тик уңай шарттар юҡ, хеҙмәтте тейешенсә ойоштороу етешмәй.

Бөгөнгө көндә икмәкте нигеҙҙә аҙ тәжрибәле, махсус белеме булмаған йәш ҡыҙҙар бешерә. Эшселәр контингентының ни өсөн шулай булыуына шундай яуап алдыҡ: «Улар көн һайын 70 килограмға тиклемге ауырлыҡтағы тоҡтарҙы күтәрергә мәжбүрҙәр. Бала табырға теләүсе ҡатын-ҡыҙҙар өсөн бында эшләүе зыянлы. Һәм, ҡағиҙә булараҡ, кейәүгә сыҡҡан ҡыҙҙар эштән китә».

Коллективта ир-егеттәр юҡмы ни? Бар, мәҫәлән, механик Антипин. Ләкин ул, бергә эшләгән иптәштәренең әйтеүенә ҡарағанда, үҙенең эшен ваҡытында һәм еренә еткереп башҡарыу ғына түгел, тоҡтар күтәреүҙә лә ярҙам итергә теләмәй. Ҡатын-ҡыҙҙар онло тоҡтарҙы күтәреүҙе механизациялауҙы бер нисә тапҡыр үтенеп һорағалар ҙа ул был эште юлға һалырға уйламай ҙа. Бөгөнгө көндә ирҙәр көсө талап иткән йөк тейәүсе вазифаһын башҡарырлыҡ кеше юҡ. Өлкән класс уҡыусылары, студенттар каникул осоронда ваҡытлыса эшләй алырҙар ине, ләкин был турала бер кем дә хәстәрлек күрмәй.

Йөк тейәүселәр тураһында әйтеп үтәйек. Икмәк заводына он тейәлгән КамАЗ килеү менән коопунивермагтың йөк тейәүселәре һыуға батҡан кеүек юҡ була. Уларҙы табырға мөмкин, әлбиттә, тик быны өсөн «ярты» тәҡдим итергә кәрәк. М. Юнысов үҙе һыра һатыу магазины тирәһенән ошондай «эшселәр»ҙе эҙләргә сыға. Уға башҡаса ни эшләргә ҡала? Сөнки машина бер сәғәт торған өсөн икмәк заводы 70 һумға тиклем штраф түләргә тейеш! Ярар ҙа һуң йөк эш ваҡытында килтерелһә — уны бушатыу өсөн экономист, бухгалтер һәм башҡалар йәлеп ителә. Ә машина ял көндәрендә, эштән һуң килһә?

Юнысов иптәш, газета уҡыусыға уның бер үҙенә шундай проблемаларҙы хәл итергә тура килеүе тураһында билдәле булыуға үпкәләмәһен. Бөгөнгө көндә, киң билдәлелек шарттарында,

Йәшел конвейерға—аныҡ ритм

БЕРҘӘМ ЭШЛӘЙҘӘР

«Хәйбулла» совхозы Комсомол бүлексәһенең 6-сы подряд бригадаһында силос массаһы әҙерләүҙә Васил Мостафин һәм район кукуруз үҫтереүселәре араһындағы былтырғы чемпион Кинйәбулат Иҫәндәүләтовтар берҙәм эшләй. Улар билдәләнгән йөкләмәләрен уңышлы үтәйҙәр һәм һәр гектарҙан пландағы 100 центнер урынына 150—160 центнер йәшел масса алыуға өлгәшә.

Был механизаторҙар быйыл яҡшы уңыш үҫтерҙе һәм, ҙур тырышлыҡ күрһәтеп, уны юғалтыуһыҙ һәм ҡыҫҡа срокта йыйып алырға ниәтләнә.

Массаны баҫыуҙан силос траншеяларына йәһәтерәк ташыу бөтә эштең яҙмышын хәл итә. Пәш кукуруз үҫтереүселәрҙең агрегаттарын А. Швецов етәкселегендәге шоферҙар бригадаһы хеҙмәтләндерә. Шулар эсенән В. Балашов, А. Мардакин, М. Малининский, И. Нурғәлиевтар тырышып эшләй. Улар Стәрлетамаҡ ҡалаһынан ярҙамға килгән һәм үҙҙәренә күрһәтелгән ышанысты аҡларға тырыша.

Шоферҙарҙың йылдам йөрөүе арҡаһында силос йыйыу комбайндары тотҡарлыҡһыҙ эшләй.

— Күрше бригада ла йәшел масса йыйыуға төштө, — тип һөйләй бригадир А. Ғәбитов,— бер нисә машина уларға ярҙамға китте, был кукуруз үҫтереүселәрҙең эш темпын кәметмәйәсәк. Беҙ арба-прицептар әҙерләнек.

Беҙҙең бригадаға беркетелгән баҫыуҙар төрлө йүнәлештә, шуға ла техниканы йөрөтөү һәм механизаторҙарға төшкө аш алып барыуҙа ҡыйынлыҡтар тыуа. Беҙ уңайлы вариантты таптыҡ, баҫыу станын юл сатына урынлаштырҙыҡ. Бөтә механизаторҙар билдәле сәғәткә төшкө һәм киске ашҡа машина менән алып киләнә, был күп ваҡытты талап итмәй.

Кукуруз үҫтереүселәр һәм улар менән бергә шоферҙар иртә таңдан ҡара кискә тиклем эшләй. Силос траншеялары йәмәғәт малдары өсөн туҡлыҡлы аҙыҡ менән тула бара. Ул сифатлыраҡ булһын өсөн ҡеүәтле тракторҙар менән ике сменала тапатыла.

В. ДАНИЛОВ.

ҺҮРӘТТӘ: И. Нурғәлиев, В. Мостафин, К. Иҫәндәүләтов һәм В. Балашов.

Р. БАЙМУРЗИН фотоһы.

Белгес кәңәше

Хужалыҡтар мәнфәғәтендә

Хужалыҡ эшмәкәрлегенең һөҙөмтәлелеге дәүләткә юғары сифатлы продукция етештереп һатыуға бәйле. Хужалыҡтың зыян күреп эшләүен бөтөрөүҙә һатыу хаҡы ҙур әһәмиәткә эйә.

Бойҙай етештереүҙе арттырыуға өлгәшеү менән бер рәттән дәүләткә көслө һәм ҡаты сортлы юғары сифатлы иген һатыу мәсьәләләрен хәл итеү өҫтөндә лә ныҡышмалы һәм маҡсатҡа ынтылышлы эшләргә кәрәк.

Ағымдағы йылда районда 64,5 мең гектар майҙанға яҙғы бойҙай сәселде, шуның 85 процентын көслө һәм 12 процентын ҡаты бойҙай тәшкил итә. Базис кондицияһындағы бер тонна йомшаҡ бойҙайҙың хаҡы 109 һум торошло, ә көслө сорттар өсөн, ГОСТ-ҡа ярашлы булһа, игендең сифатына ҡарап 10, 30 һәм 50 процент күләмендә өҫтәмә аҡса түләнә.

1985 йылдан ҡаты бойҙайҙың бер тоннаһы 150 һум күләмендә билдәләнде, базис кондицияһындағы I, II һәм III класлы булғандары өсөн 100, 70 һәм 20 процент күләмендә аҡса артыҡ түләнә.

Беҙҙең райондың тупраҡ-климат шарттары юғары сифатлы бойҙай сәсеү өсөн уңайлы, шуға күрә колхоздарҙа һәм совхоздарҙа уның көслө һәм ҡаты сорттарын үҫтереүгә ҙур иғтибар бирелергә тейеш.

Маҡсатҡа йүнәлешле агротехник алымдар комплексын ҡулланыу көслө һәм ҡаты бойҙай етештереү һәм дәүләткә һатыуҙа мотлаҡ шарт булып тора. Бының өсөн түбәндәгеләр талап ителә: туҡлыҡлы элементтар күләмен иҫәпкә алып, минераль ашламаларҙың билдәле дозаһын индереү, юғары сифатлы орлоҡто иртә сәсеү, өҫтәмә азот ашламаһы индереп, химик утау үткәреү, ҡый үләндәре һәм ҡоротҡостар менән көрәшеү, игенде ваҡытында йыйып алып таҙартыу.

Интенсив сорттарҙы игеү өсөн юғары талаптар ҡуйыла. Шул уҡ ваҡытта тотоноуҙарҙы, бигерәк тә агрофон өсөн ҡаплау төшөмө ҙур була. Көслө һәм ҡаты бойҙай таҙа пар, элек күп йыллыҡ үлән, арыш һәм ҡуҙаҡлы культуралар биләгән баҫыуҙарға сәселергә тейеш. Пар ерҙәренә ҡарата иғтибарлы, хәстәрлекле булғанда, уны яҡшылап тәрбиләгәндә генә ул яҡшы уңыш бирә. Ҡайһы бер агрономдар пар баҫыуҙарын ҡый үләндәре сәсеүлегенә әүерелдерә, был осраҡта юғары уңышҡа иҫәп тоторға ярамай.

Сәсеү срогын дөрөҫ билдәләү уңыштың күләменә генә түгел, уның сифатына ла йоғонто яһай. Ул тупраҡтағы дым запасына, баҫыуҙың таҙалығына, яҙҙың метеорологик шартына бәйле була.

Тупраҡты эшкәртеү сроктары ла игендең сифатына тәьҫир итә. Ерҙе иртәрәк әҙерләһәң, игендең уңышы ғына түгел, уның аҡһым һәм елемсә запастары ла арта, ә баҫыуҙар ҡыйлы булһа, киреһенсә, уларҙы кәметә, бойҙайҙың ялтырауыҡлы булыуын бөтөрә, уның урып йыйыу һәм ырҙын табаҡтарында эшкәртеү шарттарын насарайта. Әгәр баҫыуҙарҙы ҡара һоло, ҡарабойҙай, әрем үләндәре ныҡ баҫып алһа, унда үҫкән игендең бөтә сифаттары тулыһынса юғала. Улар менән көрәште механик һәм химик юл менән берлектә алып барыу мөһим әһәмиәткә эйә.

Азот ашламаларын ҡулланмайынса парҙан тыш баҫыуҙарға сәскән яҙғы бойҙайҙан 28 процент һәм унан да юғары елемсә запасы булған иген алыуға гарантия юҡ. Шуға күрә, органик һәм минераль ашламаларҙы киң ҡулланыу талап ителә.

Юғары сифатлы иген алыуҙың төп яуаплы моменты булып урып йыйыу осоро һанала. Ашлыҡты сабыу һәм һуғыу сроктары игендең сифатына ныҡлы йоғонто яһай. Емтә ултырыу осороноң уртаһынан аҙағына тиклем, йәки 35—25 процент дымлылыҡтағы ашлыҡты сабып алғанда, игендең сифаты яҡшыраҡ була һәм күберәк уңыш алырға мөмкин. Әгәр яҫмалар беренсе тапҡыр килеп өлгөргәс, уны һуғып алһаң, игендең сифаты һәйбәт була. Яҫмаларҙа оҙағыраҡ ятһа, башаҡтар ҡойола башлай, былаға оҡшашлыҡ, елемсә запасы юғала.

Комбайндар менән йыйғанда һәм ырҙын табағында игенде таҙартҡанда уларҙы имгәтмәү өсөн түбәндәге сараларҙы күрергә кәрәк.

Контроль һуғып алыуға, ырҙын табаҡтарында иген партияларын дөрөҫ урынлаштырыуға, ентекле эшкәртеүгә һәм үҙ ваҡытында элеваторға ебәреүгә, келәттәргә һалыуға ныҡлы иғтибар итергә кәрәк.

Технологик дисциплинаны аныҡ күҙәткәндә, үҫемлектәрҙе һаҡлау системаһын һәм ашламаларҙы дөрөҫ ҡулланғанда, ҡый үләндәренең үҫеүе, игендең ауырыуы һәм ҡоротҡостарҙың таралыуы күҙәтелмәйәсәк.

Л. БОНДАРЕНКО,
РАПО-ның орлоҡсолоҡ буйынса өлкән агрономы.

НАСАР?

ауыл халҡын төп туҡланыу продукты менән тәьмин итеүҙе етди тотҡарлаусы проблемалар тураһында һөйләмәү мөмкин түгел. Икмәк заводы ярҙамға мохтаж. Бер директор ғына, хатта ул оҫта ойоштороусы булып та, коллектив менән уртаҡ тел табып эшләһә лә, бөтә ҡыйынлыҡтарҙы еңеп сыға алмай.

Ошо коллективтағы коммунистарҙың береһе эшкә аяҡ салыусы икенсе бер сәбәпте асыҡланы: «Беҙҙә комсомол, шулай уҡ партия-тәрбиә эше насар ҡуйылған. Бында күбеһе йәштәр. Комсомол райкомы тәүге ойошма эшенә тейешле иғтибар бирмәй. Мин райком работниктарының беҙгә, икмәк заводына, килеп ҡыҙҙарҙың нисек, эшләүҙәре, ниндәй уйҙар менән йәшәүҙәре, торлаҡ, ял проблемаларының нисек хәл ителеүе менән ҡыҙыҡһынған осраҡтарын хәтерләмәйем. Беҙҙең ҡыҙыл мөйөш ниндәй хәлдә һуң? Минеңсә, райком работниктары ябай комсомолецтарҙың көндәлек, реаль эштәрендә ҡатнашыуҙан ҡурҡмаҫҡа тейеш. Киреһенсә, уларҙың абруйы күтәреләсәк, йәштәрҙең тормошон яҡшыраҡ беләсәк. Икмәк заводының комсомол ойошмаһы секретары ағзалыҡ взностары йыйыуҙан башҡа бер ниндәй ҙә эш алып бармай, уны ла ваҡытында үтәмәй. «Үҙгәртеп ҡороу»ҙы беҙҙә бына нисек тормошҡа ашыралар».

Комсомолецтарҙың инициативаһыҙлығын асыҡтан-асыҡ тәнҡитләгән был кешенең исемен яҙмаҫҡа булдыҡ. Сөнки ул күтәргән проблема комсомолдың XX съезында ла, күптән түгел булып үткән ВЛКСМ-дың район комитеты пленумында ла тикшерелде. Был коммунист билдәле проблеманы коллектив йыйылышында тағы бер тапҡыр күтәреп сыҡһын ине, сөнки КПСС Үҙәк Комитетының июнь (1987 йыл) Пленумынан һуң заман талабы шундай. Коммунистарҙың үҙҙәренең принципиаль позицияһы кәрәк. Тимәк коллективта килеп тыуған хәл өсөн борсолоусы кешеләр бар.

Был осраҡта етди, иптәштәрсә, асыҡтан-асыҡ һөйләшеү талап ителә. Бөгөнгө көндә илебеҙҙең күпселек предприятиеларында һәм хеҙмәт коллективтарында тап бына шулай эшләнә лә инде. Һәр эшсенең социаль активлығы, яуаплылығы арта бара. Эшләнәһе эштәр күп, бының өсөн реаль мөмкинлектәр бар.

Иң мөһиме — үҙгәртеп ҡороуҙы үҙеңдән башларға кәрәк. Аҙыҡ-түлек программаһын, партияның XXVII съезы, унан һуңғы Пленумдар ҡарарҙарын тормошҡа ашырыу буйынса дөйөм халыҡ эшендә инициативалы, актив ҡатнашыу килеп тыуған проблемаларҙы хәл итеүҙә булышлыҡ итәсәк. Икмәк заводы етештереүсәнле эшләргә тейеш һәм эшләрлек, халыҡты яҡшы сифатлы, төрлө ассортиментлы икмәк изделиелары менән тәьмин итә алырлыҡ. Район игенселәре, бөтә хеҙмәтсәндәр быға лайыҡлы түгелме ни?

Рейдта ҡатнаштылар:
Ғ. ЮЛДАШБАЕВ,
санэпидемстанцияның санитар врачы.
Р. СОЛТАНГИЛДИНА,
беҙҙең махсус хәбәрсебеҙ.

Янғынды иҫкәртеү—дөйөм халыҡ эше

Райондың янғындан һаҡлау буйынса дәүләт инспекцияһы БАССР Эске эштәр министрствоһының янғындан һаҡлау идаралығы вәкилдәре менән берлектә колхоздар һәм совхоздарҙың производство объекттарының янғынға ҡаршы торошон тикшерҙе.

Тикшереү барышында нигеҙҙә малсылыҡ биналары, һалам-бесән һаҡлау урындары, ырҙын табаҡтары, складтар, шулай уҡ ауылдарҙағы янғын һағының эше ҡаралды.

Ауылдарҙағы янғын һағының торошона айырым туҡталып үтке килә. Янғынды тиҙ арала һүндереү уның әҙерлегенә, берҙәм эш итеүенә бәйле. Шулай ҙа, ҡайһы бер хужалыҡтарҙа ул формаль ойошторолған, комплектланмаған, ғөмүмән янғын һүндереүгә әҙер түгел.

«Матрай» совхозында (директоры А. С. Салауатов) кешеләр ирекле янғын һүндереү дружинаһына материаль йәки мораль дәртләндереү саралары булмағанлыҡтан ағза булып инмәй. Был иһә йәмәғәт һәм шәхси байлыҡты янғындан һаҡлауҙың дөйөм эш икәнлеге ауыл халҡы аңына еткерелмәүен күрһәтә. Салауат исемендәге колхозда «ГАЗ-51» янғын һүндереү машинаһын оҙаҡ ремонтлайҙар, бындай хәлгә юл ҡуйырға ярамай. Хужалыҡ етәкселәренә янғынға ҡаршы һаҡтарҙың торошон контролгә алырға, урындарҙа тейешле тәртип булдырырға кәрәк. Был ваҡытлыса сара түгел, ул йыл әйләнәһенә өҙлөкһөҙ алып барылырға тейеш.

Малсылыҡ биналарының янғынға ҡаршы торошо бик ныҡ борсолдора. Малдарҙы ҡураларҙа аҫырай башлауға күп ҡалманы, ә улар ниндәй хәлдә?

Бөтә малсылыҡ фермаларында ла янғын һүндереү средстволары юҡ, территориялар һәм һарайҙар үткән йылғы һаламдан һәм тиҙәктән таҙартылмаған. «Таналыҡ» совхозынан Һултанғужа ауылындағы һарыҡсылыҡ комплексы (совхоз директоры З. Ғ. Хәлилов, комплекс начальнигы З. А. Вәлитов) тап бына шундай хәлдә. Савельевка ауылындағы һарыҡ аҙбарҙарына калориферҙар электр ҡоролмаларын файҙаланыу ҡағиҙәләрен боҙоп урынлаштырылған. Уларҙы артабан ҡулланырға ярамағанлығы билдәле булыуға ҡарамаҫтан, етәкселәр тейешле һығымтаға килмәй, «ҡыҙыл әтәс» килгәнлеген көтә.

«Красный доброволец» (Ф. Ғ. Әбүбәкиров), «Красное знамя») Ф. Ҡ. Ҡолсонбаев), «Һаҡмар» (Ғ. С. Аҫҡаров) колхоздарында һәм башҡа ҡайһы бер хужалыҡтарҙа ла шундай етешһеҙлектәрҙең булыуы асыҡланды. Үрҙә әйтеп үтелгән кәмселектәрҙән тыш электр лампочкаларының тышына плафондарҙың ҡуйылмауы, электр рубильниктарының, щиттарҙың малсылыҡ биналары эсенә урынлаштырылыуы асыҡланды.

Дөйөм алғанда, малсылыҡ биналарының янғынға ҡаршы торошона тейешле иғтибар бирергә, малдарҙы уңышлы ҡышлатыуға ентекле әҙерләргә кәрәк.

В. ШЕСТИРЯКОВ,
БАССР УПОМВД-һының дәүләт инспекторы.

Ҡәйсән

Редакция эргәһендәге әҙәби түңәрәк тарафынан сығарыла

„ИРӘНДЕК" БЕҘҘӘ ҠУНАҠТА

Әбеш, Бәләкәй Арыҫланғол ауыл культура йорттарында «Ирәндек» әҙәби берекмәһе ағзалары менән осрашыуҙар булып үтте. «Ирәндек» әҙәби берекмәһе Хәйбулла, Баймаҡ, Йылайыр, Әбйәлил райондарында һәм Сибай ҡалаһында йәшәгән шиғыр һәм башҡа әҙәби төрҙәр ижад итеүселәрҙең түңәрәктәрен үҙенә берләштерә.

Был осрашыуға килгән Рәшит Туйсин, Нияз Мәһәҙиев, Буранбай Исҡужин ижадтары менән «Ирәндек» әҙәби түңәрәге етәксеһе журналист Вәкил Ғәйфуллин таныштырып үтте. Яҡташыбыҙ Фәнил Әбделмәнов тик Һаҡмар буйында тыуып үҫкән кешеләргә генә хас булған моңло биҙәк һымаҡ шиғыр-йырҙары менән осрашыуға зауыҡлы нәфислек өҫтәп ебәрҙе.

Рәшит Туйсиндың Һаҡмар һыуының илаһи тәбиғәтенә арнап яҙған шиғырҙары һәр кемдең күңел тулҡындарында уйнаны.

«Һәнәк» журналының штаттан тыш хәбәрсеһе Буранбай Исҡужин сығыш яһаған һәр ҡәләмдәшен шаян, әрем тәмле эпиграфтар менән оҙата торҙо. «13 әбей бәйете», «Хәл-әхүәл күренештәре» сатирик шиғырҙары менән залды йәнләндереп, көлдөрөп ултырҙы.

«Совет Башҡортостаны» газетаһы работнигы Нияз Мәһәҙиев һүҙҙе газетаның халыҡ тормошонда тотҡан урыны тураһында һөйләүҙән башлап ебәрҙе. Уның шиғырҙары өлкәндәрҙе йәшлектәренә кире ҡайтарһа, йәштәрҙе дәртләндереп ебәргәндәй булды.

Халыҡтың шағирҙар менән осрашыуы күпме рухи байлыҡ бирә. Вәкил Ғәйфуллин әйтмешләй, «Бер-берең менән берәр алма алмашһаң, һиндә лә, миндә лә шул бер алма ҡала. Береңә-берең йыр, шиғыр бүләк итһәң һиндәге, миндәге һүҙ, моң күпкә арта бит».

Күкһел, тылсымлы хыялый, шул уҡ ваҡытта үҙенә тәрән ғилем, уй-аҡыл йыйып ятҡан мәшһүр Ирәндек тауының исемен йөрөткән әҙәби берләшмәнең исеме есеменә тура килә.

А. БАЙГИЛДИНА.

Туған тел

Йөрәгемде ҡыйған шиғыр уҡып
Хайранлығым хаттин ашҡанда,
Дөрләгәндә моң-илһамдың уты,
Гүргә төшөп, күккә ашҡанда,

Иҫем китә телем байлығына —
Саҡматаштай сафлыҡ сағыла.
Ышанамын тылсым барлығына,
Телем гүзәл, телем хазина.

Әсәм биргән ошо хазинала
Намыҫ, выждан бергә тупланған,
Мин йәшәйем әле,
туған телем.
Тейәгем һәм яҡын дуҫ барҙа.

Ҡурсалауҙар уны шарт саҡтарҙа
Йәнһәм-көйһәм дә мин түҙермен.
...Телем, тиеп, телен шартлатҡандар
Тәүгеһе һәм һуңғы түгелмен.

Фәнил ӘБДЕЛМӘНОВ.

Баймаҡ ҡалаһы.

Белмәгәнмен

Белмәгәнмен, йәйҙе һағыныуҙан
Нисәмә йыл ерҙә яҙ барын.
Эҙләгәнмен,
Сумып ағын һыуға
Ағып киткән ҡояш нурҙарын.
Яҙҙы күрҙем...
Ябай гөрләүеккә,
Сыйырсыҡҡа баҡтым таң ҡалып.
Ә мин үҙем
Күтәрелдем күккә,
Ҡояш нурҙарында сайҡалып.
...Быйыл тағы
Яҙҙы тоя күңел,
Тик таный, шул уны бүтәндән:
Урамдағы
Гөрләүектән түгел,
(Киҫкә улар туңып бөткәндәр)
Быялаға
Яра баҫҡан кеүек,
Тәҙрәм төптәренән үткәндән
Парлап-парлап ҡына бүтәндәр...

Нияз МӘҺӘҘИЕВ.

Өфө ҡалаһы.

Йомарт тупрағым

Әй, әскелтем
ҡара туп(ы)рағым
Һоҡланамын
һинең хикмәткә
Йәшелләнеп яҙын
сәскәләнеп
Әйләнәһең
майға, икмәккә.
Һоҡланғанда
тупраҡ хикмәтенә
Мин бағамын
күк, һыу, ҡояшҡа
Юрағанда
йәшәү хикмәттәрен
Мөхәббәткә,
нурлы ҡарашҡа.

Рәшит ТУЙСИН.

Баймаҡ ҡалаһы.

УЛТЫРЫШТА

(Юмореска)

— Ваҡыт етте. Һуңлағандарҙы көтөп тормаясаҡбыҙ, — телевизорҙа һәйбәт кино бара. Ултырышты бер тауыштан асыҡ тип иғлан итәм һәм көн тәртиптәре менән таныштырып үтәм. Белеүегеҙсә, беҙҙең ултырыштарҙа һәр ваҡыт өс көн тәртибе була торғайны. Бер нисек тә кәметеп булмай, — бөгөн дә улар өсәү. Шуның өсөн дә ҡыҫҡараҡ һөйләргә тырышығыҙ, перекур-фәлән яһап тормабыҙ. Беренсе көн тәртибе! (быныһы ҡалғый башлағандарҙы уятыр өсөн әйтелде). Беренсе көн тәртибендә — беҙҙең ремонт-төҙөлөш идаралығында идея-политик үҙтәрбиәнең торошо; икенсеһендә — штукатурлау-һылау-һыйпау оҫтаһы Ғәйепҡолованың алдынғы тәжрибәһе менән танышыу; өсөнсөһендә — идаралығыбыҙҙа хеҙмәт дисциплинаһы һәм төрлөләр. Һорауҙар булмаһа, ултырышты дауам итәбеҙ.

— Минең бер һорау бар. Ни өсөн бригадир яҡын объекттарҙы Мәфрүзәгә генә бирә, ә мин ҡарт башым менән ҡаланың теге яҡ осонан был яҡ осона сабып йөрөргә тейешмен? Кисә ишү әйткән була...

— Һуңынан, Аҫылбикә апай, һуңынан. «Төрләләр» тигән ергә барып төртөлгәс, шунда һөйләрһегеҙ. Бүтән һорауҙар юҡмы? Булмаһа, беренсе көн тәртибе буйынса һүҙ иптәш... иптәш.. Ҡасҡыновҡа бирелә. Рәхим итегеҙ!

— Юҡ, юҡ!

— Нимә юҡ?

— Юҡ ул! Килмәгән!

— Шулаймы ни?. Улайһа, беренсе көн тәртибе буйынса үҙем генә бер-ике ауыҙ һүҙ әйтеп үтәйем.

...Тәк, иптәштәр, беҙҙең идаралыҡ коллективында идея-политик үҙтәрбиә бик яҡшы ҡуйылған. Мәҫәлән, мин үҙем эш араһында булһа ла өс-дүрт гәзит уҡып, радио тыңлап алмаһам, үҙемде донъянан артта ҡалған кешеләй тоя башлайым. Ләкин беҙҙә әле был тәңгәлдә етешһеҙлектәр ҙә бар. Мәҫәлән, кисә кис иптәш Ирназаров... Ирназаров иптәш, баҫығыҙ әле! Ултырығыҙ. Вот быны ошо Ирназаров иптәш телевизорҙан һуңғы яңылыҡтар тапшырылған ваҡытта бер түгел, ике биҙрә тотоп, һыуға китеп бара. Венецияла, понимаешь ли, тотош ҡаланы һыу баҫҡан, ә ул...

— Килде, килде!

— Кем килде?

— Йылы һыу килде! —тәҙрәгә яҡынығараҡ ултырыусы берәү батареяны ҡосаҡлап уҡ алды.

— Ишетте хоҙай...

— Хоҙай, атаң башы. Начальник торба йүнәтеүселәргә ике шешә тоттормаған булһа...

— Йә, ярар, шаулашмағыҙ, фекерҙе таркатаһығыҙ. Тәк, иптәштәр, икенсе көн тәртибенә күсәйек. Икенсе көн тәртибе буйынса сығыш яһай... сығыш яһай... тәәк... иптәш Ғәйепҡолова. Рәхим итегеҙ. Нимә, ул да юҡмы?!

— Бар ине әле генә...

— Юҡ ине!

— Бар ине!

— Юҡ! Мин бөгөн генә уның күршеһенән ишеттем — теш ҡуйҙырырға барам, тип һөйләнә, ти ине...

— Теш ҡуйҙырырға түгел — примеркаға. Күлдәккә заказ биргәнен үҙе һөйләне.

— Примеркаға түгел —теш ҡуйҙырырға. Әллә һин тешһеҙ йөрөүе рәхәт, тип беләһеңме?

— Ә күлдәкһеҙ йөрөүе рәхәтме?

— Соролдашмағыҙ әле! — тип тыйҙы шул ваҡыт Эләксәнов үҙенә кроссворд сисергә ирек бирмәүселәрҙе. — Ана, һеҙҙең тауышҡа түшәм емерелә башланы.

Ысынлап та, әллә тауыш тулҡындары, әллә ремонт ҡанундары үҙ эшен эшләне — тас төбө ҙурлыҡ штукатурка ниҫәге түшәмдән иҙәнгә табан юл алды. Етеҙерәктәр ситкә һикерҙе, сосораҡтар баш өҫтөнә папкаларын ҡаплап өлгөрҙө.

Тик йыйылыш председателе генә етеҙҙәрҙән етеҙ, өлгөрҙәрҙән өлгөр булып сыҡты: был ваҡытта ул өйөнә үк етеп бара ине инде. Телевизорҙан кино башланырға ике минут ҡына ваҡыт ҡалғайны шул...

Буранбай ИСҠУЖИН.

Баймаҡ ҡалаһы.

Редакторы
Б. Ғ. НАЗАРҒОЛОВ.

Яҙылығыҙ, алдырығыҙ, уҡығыҙ!

Ҡәҙерле газета уҡыусыларыбыҙ!

«Хеҙмәт байрағы» район газетаһына яҙылыу 1 августан башланды һәм ул бөтә элемтә бүлексәләрендә лә, йәмәғәт башланғысында матбуғатты таратыусылар тарафынан учреждение, ойошма, колхоз һәм совхоздарҙа ла алып барыла.

Район газетаһы аҙнаһына өс тапҡыр сыға. Йыллыҡ яҙылыу хаҡы —4 һум 68 тин, ә 6 айға — 2 һум 34 тин.

Дуҫтар, илебеҙҙә үҙгәртеп ҡороу бара. Һеҙҙең ҡарашҡа үҙгәртеп ҡороуға, бюрократизм, консерватизм, алдау, күҙ буяу, һалҡын ҡараш, пассивлыҡ кеүек иҫкергән күренештәрҙән ҡотолоуға нимәләр ҡамасаулай, шуларҙың барыһын да яҙығыҙ.

Әһәмиәтле, ҡыҙыҡлы эштәрҙең адресын әйтегеҙ. Уларҙы беҙ үҙебеҙҙең пландарға индерәбеҙ.

Һеҙ корреспондент күрмәгән нәмәне беләһегеҙ, шуға ла беҙҙең иң яҡын кәңәшсе булығыҙ.

Һеҙ биргән адрестар буйынса беҙ командировкаларға сығабыҙ. Һеҙҙең хәстәрлектәр—«Хеҙмәт байрағы» газетаһының хәстәрлеге ул. Газета һеҙҙең өсөн сығарыла. Ниндәй яңы рубрикалар, бүлектәрҙе күрергә, уҡырға теләйһегеҙ, беҙ һеҙҙең тәҡдимдәрегеҙҙе ҡабул итәбеҙ.

Яңы йылда газета менән актив хәбәрләшерһегеҙ тип ышанабыҙ. Газетаға күберәк яҙыуығыҙҙы теләйбеҙ. Һеҙҙең хаттарығыҙҙы көтәбеҙ.

1988 йылға үҙебеҙҙең «Хеҙмәт байрағы» район газетаһына яҙылырға онотмағыҙ!

СИБАЙ ҠАЛАҺЫНДАҒЫ 24-се УРТА ПРОФЕССИОНАЛЬ-ТЕХНИК УЧИЛИЩЕ ТҮБӘНДӘГЕ СПЕЦИАЛЬНОСТАР БУЙЫНСА УҠЫРҒА ҠАБУЛ ИТЕҮҘЕ ДАУАМ ИТӘ:

Һигеҙ класс базаһында (уҡыу срогы 3 йыл):

— ауыл төҙөлөшө мастеры (ҡыҙҙар һәм егеттәр);

— ҡорос һәм тимер-бетон конструкцияларҙы монтажлау буйынса монтажсы-ташсы, электросварщик (егеттәр);

— башня, күперле крандар машинисы (егеттәр һәм ҡыҙҙар);

— столяр-станоксы, балта оҫтаһы (егеттәр);

— штукатур-плитасы, йөҙләүсе (ҡыҙҙар);

— художестволы биҙәкләү буйынса штукатур, маляр (егеттәр һәм ҡыҙҙар);

— яҡтыртыу селтәре һәм электр ҡоролмалары буйынса электромонтажсы (егеттәр);

— автомобилдәрҙе ремонтлау буйынса слесарь (егеттәр);

— тегенсе-моторист;

— ашнаҡсы (егеттәр һәм ҡыҙҙар);

Өс йыллыҡ уҡыу срогы менән ҡабул ителгәндәр түләүһеҙ дүрт тапҡыр ашатыла, форма кейеме менән тәьмин ителә. Бынан тыш, бөтә уҡыусыларға производство практикаһы үткәндә башҡарған эштәре өсөн билдәләнгән тәртиптә 50 процент күләмендә эш хаҡы түләнә.

Төҙөлөш һөнәрен һайлағанда (ташсы-монтажсы-сварщик, столяр-балта оҫтаһы, штукатур-йөҙләүсе-плитасы) уҡырға инеүҙең беренсе көнөнән үк «Башмедьстрой» тресы предприятиеларында квартираға сиратҡа ҡуйыла.

Теләүселәргә Сибай автомәктәбендә (3-сө курстың киске бүлегендә) бушлай уҡыу мөмкинлеге бирелә.

10 класс базаһында (уҡыу срогы 1 йылға тиклем):

— ауыл төҙөлөшө мастеры (егеттәр һәм ҡыҙҙар);

— ташсы-мейес сығарыусы, электросварщик);

— электр - газосварщик, тимерсе;

— экскаватор машинисы (егеттәр);

— столяр - станоксы (егеттәр);

— маляр - штукатур (ҡыҙҙар);

— тегенсе - моторист (ҡыҙҙар);

— аҙыҡ-түлек магазины һатыусыһы (ҡыҙҙар).

Ҡабул ителгәндәргә айына 72 һум күләмендә стипендия түләнә. Производство практикаһын үткәндә башҡарған эштәре өсөн билдәләнгән тәртиптә 50 процент күләмендә эш хаҡы бирелә. Шулай уҡ предприятиелар, колхоз һәм совхоздар стипендиаттары ҡабул ителә. Училищеның йыһазландырылған мастерскойы, уҡыу кабинеттары, спорт комплексы бар. Классик көрәш, бокс, теннис, гер күтәреү, баскетбол, волейбол, аэробика һәм башҡа спорт секциялары эшләй. Дөйөм ятаҡҡа «Көнкүреш өлгөлө» тигән исем бирелгән. Училищены тамамлаусыларға һайлаған һөнәре буйынса 3—5 разрядлы эшсе квалификацияһы бирелеү тураһында һәм урта белем тураһында диплом тапшырыла. Артабан уҡырға теләүселәр илебеҙҙең ВУЗ-дары һәм техникумдарына ебәрелә.

Беҙҙең училищеға уҡырға инеү өсөн түбәндәге документтар кәрәк:

— ғариза;

— паспорт йәки тыуыу тураһында таныҡлыҡ;

— белем тураһында документ.

Документтар көн һайын ҡабул ителә.

Беҙҙең адрес: БАССР, Сибай ҡалаһы, Таусылар проспекты, 4, СПТУ-24, телефондар: 2-21-73, 2-20-76.

БЕҘҘЕҢ АДРЕС: Аҡъяр ауылы, Сиҙәм проспекты, 37.

Телефондар: редактор—2-11-95, редактор урынбаҫары, яуаплы секретарь—2-15-95, партбүлек—2-13-97, ауыл хужалығы бүлеге һәм радиохәбәрсе—2-14-95, хаттар бүлеге—2-13-95, фотохәбәрсе—2-14-98, типография директоры—2-15-62, цех—2-14-87.

Газета аҙнаһына өс тапҡыр: шишәмбе, кесаҙна, шәмбе көндәрендә башҡорт һәм рус телдәрендә сыға.

Орган Хайбуллинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов БАССР.

Башҡорт АССР-ы Нәшриәт, полиграфия һәм китап сауҙаһы эштәре буйынса дәүләт комитетының Хәйбулла район типографияһы. Тираж 2646. Заказ № 923.